

ÉRTESÍTŐ

25 éves a Budapesti Városvédő Egyesület

1053 Budapest, Kossuth Lajos utca 14-16.

Levelezési cím: 1380 Budapest, Postafiók 1185.

2008. február

XXVI. Évfolyam, 2. szám

Fiatalok és idősek jelentkezését várjuk az egyesület ÉRTESÍTŐjének szerkesztőségébe önkéntes munkavégzésre!

Mit ajánlunk? Jó társaságot, értelmes munkát!

Kiket várunk? Mindenkit, aki szívén viseli lakókörnyezetünk alakulását és szeretne tenni értékeink megmentéséért.

Jelentkezéseket személyesen a BVE központi irodájában fogadunk, illetve drótpostán, Hegedűs Attila András kommunikációért felelős munkatársunknál.

Köszöntöm az Olvasót! 2008 az emlékezés és az újrakezdés éve. A 25. születésnapját ünneplő Budapesti Városvédő Egyesület jubileumi eseménysorozatot rendez. Májusi emlékülés, októberi kiállítás és tematikus hónapok kísérik végig az érdeklődőket ezen az éven. Januárban VILÁGÖRÖKSÉGI értékeinkre figyeltünk, melynek zárásaként a fertői kastélyról rendezünk előadást, februárban pedig a KÖZLEKEDÉS kerül reflektorfénybe. Megújuló honlapunkon részletesebb információkat találnak, lelkes tagjainktól pedig továbbra is várjuk az értékes beszámolókat, meghívókat minden hónap 20-ig bezárólag.

Szép évet kívánok Mindnyájunknak!

Tétényi

Éva

Az egyesületi programok nyilvánosak és a belépés díjtalan!

MEGHÍVÓK, KIÁLLÍTÁSOK

2008. február 7-én (csütörtök) 17 órakor kerül sor

A fertői Esterházy-kastély belső rekonstrukciós terveinek ismertetése

című előadásra.

Előadó: **Baliga Kornél**

Helyszín: Budapesti Városvédő Egyesület (1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 14-16.)

Minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk!

A Budapesti Városvédő Egyesület szeretettel meghívja Önt és családját

2008. február 12-én (kedd) 17 órára

a BVE Podmaniczky termébe (1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 14-16.)

Budapest, VI. kerület Király utca WAM Design

Fotó: Tétényi Éva

MUSTRA 2007

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal gondozásában készített válogatás az elmúlt év legsikeresebb műemlékfelújításaiból

A kiállítást megnyitja: **Dr. Mezős Tamás**, a KÖH elnöke.

A kiválasztott tablókon Budapest legjobb felújításait, valamint a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal által segített akciókat és a védelemre váró örökségeket mutatjuk be. A kiállítás megnyitója előtt a klubnap keretében előzetes tájékoztatást adunk a jubileumi év várható eseményeiről.

Február a KÖZLEKEDÉS jegyében telik. Nem csak azért, mert a várva várt tavasz előtt nehezebben viseljük a nagyváros közlekedési gondjait, hanem azért is, mert most készül a Főváros közlekedésfejlesztési koncepciója.

Szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt
február 14-én (csütörtök) 17 órakor tartandó
műhely-beszélgetésünkre.

Tömegközlekedés

Fotó: Tétényi Éva

Budapesti közlekedj okosan!

Meghívott vendég: **Lakos Imre**
Budapest Főváros Önkormányzata
Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Bizottságának elnöke

BVE Budapestért Veled Együtt!

„ A magányos ember semmi,
csak az egyesületeknek van
hosszú életük és igazi súlyuk.”
Gróf Széchenyi István

A keddi klubnapok programja, melyekre mindenkit szeretettel várunk **a BVE földszintjén 15 és 18 óra között, ha a program mellett nincs külön helyszín- és időpontmegjelölés:**

2008. február 12. MUSTRA kiállítás megnyitója előtt a bemutatott felújítások ismertetése

2008. február 19. Szobor-séta ismétlés a Belvárosban

2008. február 28-án (csütörtök) **17 órakor** várja **István Ági** az érdeklődőket „**Nepál**” című vetítettképes előadására az egyesület pince szintjén.

A Holdudvar Irodalmi és Képzőművészeti Lap irodalmi estjeinek programja:

2008. február 25-én (hétfőn) **15:30 órától** tartja összejövetelét az egyesület földszinti termében.

Meghívott vendégek:

- **Király Lajos**, költő
- **Okányi Kiss Ferenc**, költő, író
- **Csillag Lőzsu**, képzőművész

Mindenkit szeretettel várnak a szervezők. A belépés díjtalan.

A pesterzsébeti **Gaál Imre Galéria (1203 Budapest, Kossuth L. u. 39.)** programjaiból:

Alsó szint: **január 29 - február 23-ig** „Egy cipőben”, Kárpáti István képzőművész és Somhegyi Béla filmrendező, fotóművész kiállítása.

Felső szint: **február 6 - április 5-ig** Madarász Viktor kiállítása

Rákoshegyi Bartók Zeneház XVII. Rákoshegy, Hunyadi u. 50.

Programjaik olvashatók a www.bartokzene haz.hu honlapon.

CSOPORTÜLÉSEK-PROGRAMOK

Fotós csoport:	minden kedden 16 órától
Közlekedési csoport:	minden szerdán 17 órától
Környezetvédelmi csoport:	tagok jelentkezését várjuk!
Panteon csoport:	minden hónap második szerdáján 16:30 órától
Templomtörténeti csoport:	legközelebbi összejövetelüket márciusban tartják!
Várostartörténeti csoport:	következő előadásukat márciusban tartják!

Csendvédelmi Bizottság: következő ülésüket **február 21-én** (csütörtök) **16-18 óráig** az Egyesület pinceszintjén (1053 Bp, Kossuth L. u. 14-16).

Az ülésen ismertetésre kerül az új, zajkibocsátásra vonatkozó rendelet. Megtárgyalásra kerül a Bizottság együttműködési készsége a zajelhárítással kapcsolatos előírások kidolgozásában,

különösképpen is a vonatkozó követelményszintek kialakításában, különös tekintettel a légiközlekedési zajokra.

A Bizottság részéről, előzetes tájékoztatásként rögzíthető, hogy nem elegendő az energetikai egyenérték szerinti értékelés, hanem meg kell akadályozni az egyedi jellegű, kiugróan magas értékek mintegy elrejtését az átlagérték mögött. Így fontosnak látszik, hogy 65dBA-s equivalens érték esetén határszintnek kell tekinteni az egyedi, 90 dBA-s hangnyomásszintet is. Mindez a civil szervezetek hatékony bekapcsolására vonatkozó rendeletre alapul, de a jelenlevőktől komoly hazai és nemzetközi, feltáró munkát igényel.

Az ülésen kitérnek a zaj káros hatásának ismertetésére is. Mindezek során fokozott figyelmet fordítunk a kiskertes, csendes környezetű lakóterületekre.

I. kerületi városvédő csoport: következő csoportülésüket **február 20-án** (szerda) **17 órakor** tartják az egyesületben.

Február 25-én (hétfőn) **18 órakor** az Uránia Csillagvizsgálóba látogatunk (I. ker. Sánc u. 5.). Belépő: 500,- FT!

Aranytíz Helytörténeti Klub: minden hónap utolsó csütörtökén 17 órakor tartjuk előadással egybekötött összejuveteleinket az **Aranytíz Művelődési Központban** (V. ker. Arany János u. 10.)

Február 28-án 17 órakor kezdődő előadásunk címe: „50 éves a belvárosi helytörténet”

Belváros-Lipótvárosi Helytörténeti Kör: szeretettel várunk minden érdeklődőt **február 20-án** (szerda) **15 órakor** a **HILD Klubba** (V. ker., Széchenyi u. 1.), ahol **Dr. Holló Szilvia Andrea** történész előadását hallhatják **„Ganz Ábrahám Duna-parti palotája – élet a mai HILD Klub helyén”** címmel.

Terézvárosi csoport: Minden páros hét keddjén **16 órától** helytörténeti klub!
Folytatjuk a **„Szecesszió a Terézvárosban”** című sorozatot.
február 26-án (kedden) **16 órakor „Lajta Béla munkássága”**
Roszinszky Bella előadásaira mindenkit szeretettel várunk!

Erzsébetvárosi Helytörténeti Klub:

Józsefvárosi csoport: **február 27-én** (szerdán) **15 órakor Portugáliáról** tart diavetítéses előadást **Kiss Imre Károly**.
Az előadás helye: Józsefvárosi Galéria (József krt. 70.).

Kőbányai csoport: Látogatást teszünk a Planetáriumban.
Találkozás: **február 21-én**, csütörtökön **17 órakor** a Népligetben, a Planetárium főbejárata előtt.

XIII. kerületi Városvédő Csoport: **február 19-én** (kedden) **délelőtt 10 órakor** tartja összejuveteletét, melyen a XIII. kerület építészeti fejlődésének utóbbi évtizedeiről lesz **filmvetítés**.

Minden érdeklődőt szeretettel vár az Angyalföldért Egyesület a Csoport működésének székhelyére: **Budapest, XIII. kerület, Váci út 50. fszt. 2.**

Pesterzsébeti Városvédő Csoport: 2008. évi első csoportülésüket **február 5-én** (kedd) **16 órakor** tartják a Gaál Imre Galériában.

Promontor – Tétény munkacsoport: **február 16-án (szombat) 11 órától** tartjuk munkacsoportunk kihelyezett összejövetelét a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban, melynek keretében a **„Pezsgőünnep – 125 éves a Törley Pezsgőpincészet”** című kiállítást tekintjük meg közösen.

Törley József 1880-ban jött haza Reimsből, a francia pezsgő fővárosából Promontorra, a mai Budafokra. Első, Péter-Pál utcai pincészetében elért sikerein felbuzdulva, megvásárolta az egykori promontori Savoyai-kastélyt, amelynek pincéiben – 1882. évi cégalapítással – megkezdte a pezsgő gyártását magyar szőlőből, francia technológiával és felszereléssel, francia szakemberekkel. A Törley név a XX. század elejére fogalommá, a gyöngyöző ital a derű, a jókedv, emelkedett ünnepi pillanatok, kivételes alkalmak, társas együttlétek kísérőjévé vált.

A Törley-birodalom és Pezsgőgyár története napjainkig tartó sikertörténet. Alapja: a hagyomány és a minőség. Erről szólnak a jubileumi kiállításon a színes reklámok, dokumentumok, soha fel nem bontott egykori pezsgős üvegek, poharak, bútorok a Törley kastély japán szalonjából. Munkaeszközök, szakszerűen felrakott pezsgőmáglya, fotónagyítások idézik a hajdani budafoki pincészetet és a hagyományok továbbélését.

A kiállításon látható tárgyi emlékekhez hely- és családtörténeti adalékokat ismertet, valamint a pezsgőkészítés titkairól mesél Garbóci László és Bartos Mihály.

Találkozó 11 órakor, a múzeum főbejáratánál (Bp. V. Szent István tér 15.). **Belépődíj 600,- Ft, nyugdíjasoknak és diákoknak 300,- Ft.** A közös tárlatlátogatásra minden érdeklődőt szeretettel várunk! **Figyelem! Február hónapban más összejövetelt nem tartunk**

Soroksári Grassalkovich Kör: **február 14-én** (csütörtök) **17 órakor** tartja következő összejövetelét a Községi Házban (Grassalkovich út 154.)

Szónyi István Képzőművészeti Kör: minden **hétfőn 15 és 18 óra** között tartja foglalkozásait az egyesület pince szintjén lévő teremben, és szívesen fogadja a festészet és rajz iránt érdeklődőket.

Vezető tanár: **Ferenczi Tiborné** festőművész, művészettörténész

HÍREK, INFORMÁCIÓK

A képek tavaly év végén, az Egyesület által szervezett kiadvány-börzén készültek. A sikeres vásáron kedvezménnyel lehetett hozzájutni egyes könyvekhez. A meghívott kiadók, szerzők, szerkesztőségek mind elkötelezettek az értékek megőrzésében. Várhatóan március elején, a Húsvétra készülve újra meghirdetjük nagyheti akciónkat.

Klára gyönyörű fotói között beszélgetnek a terézvárosiak: Bella és Gyuri / a TANDEM kiadó különlegességeire többen rácsodálóztak

**A 25 éves Budapesti Városvédő Egyesület
az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium támogatásával pályázatot
hirdet budapesti fiatalok számára**

Ürgét öntő fiúk

Fotó: Tétényi Éva

A fővárosban járva-keve ritkán gondolunk az állatokra. Pedig itt vannak velünk, tereinken, épületeink homlokzatán, szökőkutak közelében nézik rohanó életünket.

Állatkeresésre hívjuk a legfiatalabb városlakókat!

A Budapesti Városszépítő Egyesület gondozásában, 1989-ben jelent meg Rajna György és lelkes segítői által összeállított szobor katalógus. A mai napig egyedülálló gyűjtemény számbavételéhez és aktualizálásához kérjük a Budapesten élő, itt tanuló 25 évesek, vagy annál fiatalabbak segítségét. Pályázni lehet a katalógusban felsorolt köztéri alkotások felkutatásának dokumentálásával, illetve új művek lajstromba vételével. A Budapesti Városvédő Egyesület székhelyén minden szerdán 10 és 16 óra között lehetőséget biztosítunk a katalógus tanulmányozására.

Beadandó 25 darab állatábrázolás digitális dokumentálása CD-n a kiadott melléklet szerinti feldolgozásban, valamint egy összefoglaló a pályázó adataival és a kutatási program leírásával A4-es formátumban.

Beadási határidő: 2008. március 7.

Eredményhirdetés Húsvétkor lesz. A bírálati szempontok között a feldolgozás színvonala, a rendszerezés módja, és új köztéri alkotások számbavétele szerepel kiemelten. A legjobb pályaművekből kiállítás készül, tárgyjutalmakat osztunk ki, valamint a feldolgozott és javított katalógus kiadásakor az adatgyűjtők feltüntetésre kerülnek.

**Felkért bírálók:
Krakler Judit ÖTM, Persányi Miklós ZOO, Ráday Mihály BVE**

További információ az Egyesület honlapjáról letölthető: www.varosvedo.hu

Budapest, 2008. január 13.

ADATALAP

Megnevezés	
Hivatkozások	
Alkotó	
Elhelyezés	
Felállítás időpontja	
Leírás	

Befoglaló méret (cm)	
Anyaghasználat	
Felirat	
Egyéb megjegyzés	
Adatgyűjtő	
Dátum	

Várjuk a pályázatokat, és sikeres „vadászatot” kívánunk!

TAGTÁRSAINK ÍRJÁK

Templomtörténeti Csoport jelenti
„Bestseller” lett Budapest templomai sorozatunk

Úgy kezdődött, hogy telefonáltak Budahegyvidékről, „De jó, hogy megtaláltak, szeretnének 10 példányt a Budapest templomai XII. kerületből.” Mondom én, menjenek értük az Egyesület új címére. Megérezve elbátortalanodásukat, gyorsan meggondoltam és inkább megígértem, elviszem őket én. A Jóisten azonnal megjutalmazott. Mert én elvittem a könyveket az evangélikus templomba, holott a reformátusok hívtak. „De hiszen mi is kérünk! Kifizetjük!” mondták. Akkor már nem álltam ellent, rögtön azt mondtam „Hozok!” Ezzel indult el ingajáratom az Egyesület és a különböző kerületek között. Az alaphelyzethez tartozik, hogy sem számolni, sem tájékozódni nem tudok, de a váratlan lelkesedést tapasztalva ezeket a hiányosságaimat semmibe véve, most már én kezdem telefonálni, részben Fabó Bea és Mayerék adataival. Belülről kifele.

V. kerület, Szabadság téri *Hazatérés* református templom: „Nem kérnek-e esetleg karácsonyra néhány példányt?” „Dehogynem! De elég lesz 30 példány”, mondták bocsánatkérően. „Sebaj”, vigasztaltam őket, „hozom”! (El nem árulva, hogy hiszen én 5 példányért is elmennék...) Nagobbik hátizsák elő, Egyesületbe 30 könyvért, onnan a Szabadság térre, indulás.

XII. kerület folyt. Istenhegyi Szent László plébánia. „Nem kérnek-e esetleg...” „Dehogynem! Kérünk tizet, biztosan elkel a könyvvásáron!” Kisebb hátizsákkal az Egyesületbe, onnan fel a Svábhegyre. Tovább, telefonálás. *Minden válasz: kérünk!* Most már egész napomat viszi ez, nem elég, hogy oda kell találnom mindenhová, de van aki csak este tudja átvenni, sötétben, mindegy, most már benne vagyok, semmi panaszkodás. Zugligeti Szent Család 20 példányt, Városmajori Jézus Szíve 10 példányt, a Táltos utcai Szent Kereszt 20 példányt kér, Farkasréti Mindenszentek – hoppá! 50 példányt, ez már nem megy a hátizsákba, viszem az Egyesület bevásárló kocsiját (és még aznap délután vissza az Egyesületbe). Kúszom kifele.

XVII. kerület. Az evangélikus lelkész, akihez négy templom tartozik (az én szövegeim), 100 példányt kér. Nem hallottam rosszul? Nem. „Van ennyi pénze?” „Miért, lesz két napom, hogy legyen!” mondja. Elbírom-e? Elő a bevásárló kocsit, Vitkay Kati lecipeli a Metró lépcsőjén, a többi az én dolgom. Szépen elhuzigálom a Metróból a buszhoz, ahol nem segít föl senki (visszafele ketten is, amikor már üres), de felrácigálom a lépcsőkön. A lelkész boldogan rázza kezemet, hogy ilyen ügyes voltam. Pedig alapjában véve jobb kocsin száz, mint háton negyven!

Az evangélikus templommal „srégen szembe” van egy iskola, oda is vittem 5 példányt a katolikus templom részére, sajnos a plébános elfelejtett szólni a titkárságon, így ott némi

gyanakvással fogadtak (végül is az igazi bűnöző sem mindig látszik bűnözőnek!) csak félórás hiábavaló futkosás, telefonálás után döntöttek, vállalják a rizikót és fizettek. Címem, telefonom megadtam. A rendőrség eddig nem keresett.

A buszról az ablakon át látok református templomokat. Itt az idő, hogy másnak is kedvet csináljak: E-mail megy volt csoporttársunknak, négy református templomtörténet helyben lakó szerzőjének, megkérdezné saját 'ügyfeleit', kérnek-e? *Semmi válasz.* Ebbe nem törődhetek bele, hiszen gyanakodni kezdek, hogy mindenhol mindenki kérni fog. Így is lett! Kishitűen úgy döntök, hogy tíz példány alatt nem kirándulok az autóbusz-fóbiámmal mégegyszer ilyen messzire. Ezzel szemben: Rákoskeresztúr, Rákosliget, Rákoscsaba, Rákoshegy mind kérnek - összesen negyven példányt... Ez még hátizsák-feladat. A rákoskeresztúri lelkész vadonatúj, ő nem is látta a könyvet, mondja kétségbeesetten, de kíváncsisága győz. Közben kis zavar támad, megbeszéljük vele, hogy az egyetlen időpont Baba-mama-kör *közben* felel meg számára, akkor rontsak be, ő kirohan, majd cserélünk pénzt-könyvet és már mehetek. Csak a napot nem tisztáztuk, így én csütörtökön könnyek között kiabálva nyomtam a csengőt 35 percig a kapuban dideregve, hiába, mert mint később kiderült, ő péntekre gondolt... Mobilt nem vittem, úgy kell nekem, egy járókelő megígérte, hogy betelefonál – talán meg is tette. Rohanás Rákoscsabára. Ott az angyal lelkész megszánt és megmentett, Rákoshegy kivételével mindent otthagyhattam nála, és az egész ki is fizette. A maradék 10 példánnyal még éppen elértem a rákoshegyi lelkésznőt, aki 12-ig kérte, hogy jöjjenek. (Ezt a napot követő éjszaka igen jól aludtam...)

XXII. kerület Három lelkész. Egy evangélikus, két református. „Már hogyan kérnék” mondta mindegyik. Összesen 24 példányt vittem oda, de ilyen rosszul nem voltam (még a villamoson is) a többenél együttvéve. Viszont kaptam egy finom erős kávét tejszínnel! – (Másutt CD orgonazene-lemezt, tollat.)

Ezzel a busz-fóbiámat és tájékozódási hiányosságaimat legyőzve, következett a rettegett elszámolás. Két napig szortíroztam az Egyesület részére, ki fizetett, ki kapott számlát „Fizetve”, kinek adtam bizományba, ki fizet januárban akár eladta akár nem, és még néhány variáció. Egy biztos: a 19-ből, akit felhívtam, csak ketten mondtak nemet. Az egyiket a mobilján a lánya kórházi betegágyánál operáció előtt csíptem el, a másik hibákat vélt felfedezni kiadványunkban, amit mint kiderült, egy másikkal tévesztett össze. Lehetett volna még telefonálni, de így is, karácsony előtt, magamra 2 nap maradt, ami semmire se volt elég. Jövőre előbb kezdem – ha megérem...

A siker tehát nagy volt. De a lényeg, hogy ez nem az én érdemem, hanem a könyveké.

Aki nem hiszi, nézzen utána!

A Templomtörténeti Csoport 2007. éve

Ez az év (megalakulásunk óta a tizenkilencedik!) a kemény munka, kemény csalódások de egyúttal sok eredmény éve is volt. Immár kettős feladatot végzünk: írjuk, fordítjuk, illusztráljuk (saját fényképeinkkel!) felekezetekre való tekintet nélkül az egyházak, gyülekezetek, templomok történetét, azokat lehetőleg bekeretezve leszállítjuk – ahogy haladunk kifelé a városból, egyre távolabbi kerületekbe. A másik feladat, sorozatunk részére „*Budapest templomai, ... kerület*” amiből eddig 5 kötet jelent meg, módosítva, angol és német kivonatokkal újraírjuk a szövegeket, kiegészítve a kötetekben szereplő szentek életének rövid ismertetésével, külön a magyar szentekével (mindezt három nyelven), építészeti és liturgikus fogalmak magyarázatával, képzőművészek és építészek névmutatójával és Keszegh István gyönyörű képeivel. A kötetekkel kapcsolatos munka oroszánrészét (pl. az összes felsorolt kiegészítéseket) Mayer Marika végzi, a német fordításokat Mayer Laci, az angolokat jómagam. Fabó Bea tartja kézben az egésznek a felügyeletét és írja a bevezető összefoglalót. Ebben az évben a IX. kerület készült el, tizenkét templomával – de erre még visszatérek.

A templomok részére készülő számítógépes és saját képeinkkel illusztrált szövegek közül (melyekhez kérésre sokszorosítható, rajzzal illusztrált, nyelvek szerint különböző színekben szórólapokat is adunk) igen sok van kézben. Készülnek történetek a IX. kerületi Ferencvárosban: van ahol már volt szövegünk, most javítva/bővítve a régi keretekben helyezték el (Középső

Ferencvárosi Szent Vince, Tisztviselőtelepi Magyarok Nagyasszonya), új szöveget kapott a Külső Ferencvárosi Szent Kereszt plébánia, ők keret helyett szépen fóliázva teszik ki. Ugyanígy a VIII. kerület néhány másik kápolnája részére készült egynyelvű szövegeket –a Pázmány Péter Tudományegyetemében, a Kalocsai Iskolanővérekében és a Kokárda kápolnában fóliázzák. E szövegeket szebb időkre tároljuk, amikor majd megjelennek a VIII. és IX. kerület könyvei...

A IX. kerületben szintén bővített/javított a Kálvin téri református templom története (még mielőtt összedől a 4-es Metró miatt), új a Ferencvárosi Evangélikus Egyházközség, ami most épül, de már megírtuk eddigi történetét és terveit, a Bartók Béla Unitárius templom és a Páva utcai zsinagóga. Az Assisi Szent Ferenc templom részére csak a könyvbe kértek bővített szöveget, a falon a régít kívánják megtartani, mert „az olyan szép”... (Ilyen is van!) Bővítjük a Szent Borbála lelkészség, a Patrona Hungariae kápolna, az Örökimádás templom és a Kanízus Szent Péter templom szövegét, utóbbi azért, mert most már a koptok is odajárnak istentiszteletre. A Szent Cirill és Metód Bolgár Ortodox templom részére nem tehetünk ki semmit, mert mi nem tudunk cirill betűket írni, ők meg nem tudnak mást olvasni. De majd a könyvben!

És ez nem minden, mert belefogtunk a XVI. kerület feldolgozásába. Részben elkészült és még idén elkészül a Mátyásföldi Szent József plébániatemplom, 2 baptista (cinkotai és rákosszentmihályi), három református (Mátyásföld, Árpádföld és Rákosszentmihály) templom. Az evangélikusok már régen készek, azóta, hogy e sorok írója tíz éve nekiállt a főváros akkor 26 evangélikus temploma megírásának. Általában: Mayer Marika foglalkozik a katolikus templomokkal időnként zsinagógákkal fűszerezve, Székely Imre a baptistákkal, a bolgárral és jómagam a protestánsokkal.

Végül: a XVI. kerület után a XX. kerületet rohamoztuk meg. De arról már csak jövőre számolunk be, bár lehet, hogy néhány katolikus templom története még idén elkészül. Ami a köteteket illeti, azokat nem elég megírni és megjelentetni – el is kell adni. Ez sajnos úgy történik, hogy hátizsákkal rohangászunk (elsősorban jómagam) az Egyesület és a megrendelők között. Először meg kell kérdezni, utána el kell vinni, aztán el kell számolni...

Csalódások

Az eredmények után néhány szó a csalódásokról. Mintha az általános megvonások, lezárások, pénzhiányok begyűrűztek volna hozzánk is?

Első csalódás. Nagy örömünkre az Óbudai Múzeummal közös legelső kötetünk, a III. kerület elfogyott és új kiadásra kaptunk megrendelést. Sürgősen, hogy karácsonyra elkészüljön, leadandó október végéig. A III. kerület 23 templomát lejártuk, a változásokat rögzítettük, a szövegeket, fordításokat ennek megfelelően átírtuk, a régi hibákat javítottuk – mindezt a megadott határidőre. Aztán kiderült, hogy egyelőre mégsem lehet belőle semmi, mert nincs miből...

A IX. kerület részére összeállított, lektorált, korrigált könyvünk elkészült. Szintén karácsonyra kellett volna. Szintén elmaradt. Szintén pénzhiány miatt.

Talán tavasszal? Ez is már csak a jövő évi beszámolóból fog kiderülni.

K

ovács Mária

Buszballada

Nehéz volt a kocsira felkapaszkodni, de végre sikerült, bár két könyökkel kellett a harmonikaajtó visszacsukódását megakadályozni és közben még arra is muszáj volt figyelni, hogy az alsó lépcsőfok kifelé lejt, ezért rögtön a másodikra volt tanácsos fellépni. Bent az utastérben már foglalt volt az egy szem ülés, a többi ki volt szerelve, ezért csak állni lehetett. Az orrom előtt egy fiatal pár csókolózott, ettől minden barátságosabb lett. Az olajtócsában úszó padlón kisé arrébb botorkáltam, hogy keressék egy olyan ablakot, amelyen nincs deszka, vagy lemezfedés, szerettem volna kinézni, hogy mekkora is voltaképpen az összegyűlt tömeg. A nagy izgalom, meg az utastérbe való feljutás után jólesett egy kis pihenés, bent már mindenki jó barát volt, kezet nyújtottak még a lányok is. Nem sokkal később kiderült, hogy az egybegyűltek mind jóban vannak csak én értettem kisé félre a helyzetet, de ígérem legközelebb a legdivatosabb kabátban fogok sétálni a Ligetben. Mert ez okozta a hirtelen meglepődésem, a régi, avított kabátom és a mindig

fázós természetem, ami okán az rajtam volt. Na de mi is történt néhány perccel korábban? A Ligetben jó messziről észrevettem egy szép régi piros buszt. Nosza rajta, mint a villamosok, buszok nagy kedvelője, eredeti útirányomtól eltérve, elballagtam megnézni közelebből azt a csodát. Már ott álltam a járművet körbevevő érdeklődők gyűrűjében, amikor többen fényképezőgéppel a kezükben kiabáltak, hogy a két kabátos ember álljon egymás mellé és mindenki így együtt kívánt lefényképezni minket. Ama másik, kopott bőrkabátot, napszemüveget és svájcisapkát viselő fiatalember is akkor érkezett pótkocsis autóbuszával. Tényleg az egész tömegben csak mi ketten viseltünk kabátot, hiszen meleg volt ez a szombat délután. Az én öltözékem, meg annyira divatjamúlt volt, hogy azt hitték én is részese vagyok a hatvanas évek megidézésének. Egy régi ismerősöm mondta, hogy páran – köztük én is – beszállhatok a most megérkezett csodajárgányba. Előbb egy próba kanyarra, majd egy hosszabb városnéző útra indultunk: a Hősök terén át az Andrássy úton és a Lánchídon keresztül, fel a Várnegyedbe.

Azt túlzás, hogy gyönyörködtünk volna a városban, inkább mindenhol minket néztek, szinte nem volt az utcákon, tereken olyan ember, aki nem figyelt volna fel rozsdamarta autóbuszunkra. A Hősök terén a japán turistacsoportot, mintha végigpofozta volna Bud Penszer, úgy fordították felénk a fejüket, és persze kattogtak a fotóaparátok is, de nem csak náluk, hanem végig az egész úton. Nekünk buszbarátoknak muzsikának tűnt a motor hangja és álmództunk arról, hogy ugyanolyan szépen rendbe lehetne hozni ezt az ütött-kopott járművet, mint a minket előről és hátulról kísérő veterán autóbuszokat. Többen hol a motorkocsiban, hol a pótkocsiban utaztak, velem együtt nem tudtak betelni az utazás szépségével. Görnyedten, elgémberedetten szálltunk ki a majd két órára sikeredett program után, már meg is szoktuk, hogy az alsó lépcsőt kihagyjuk. Mint megtudtam a pótkocsis autóbusz Polgár községből jött, tulajdonosa néhány hónapja ásta ki egy szántóföldről, a röszei határ közelében. Állítólag szinte rögtön sikerült is beindítani a motort, de megvárták a reggelt, hogy lássanak is a kivontatásnál. Majdnem negyven éve nem láthattunk Budapest utcáin pótkocsis autóbuszt, most is majd kétszáz kilométerről jött fel egy bemutatkozni. Sem a vezérlő Ik-630-asból, sem a pótkocsiból nem tudok más fennmaradt példányt, így ezek megmentése ipartörténeti érték. Utazásunk meg elfelejthetetlen emlék.

Kertész Z István

Testvérkiállítások: Pesterzsébet – Brigittenau

Bécs XX. kerületében, Brigittenauban 2007. november 8-án nyitottuk meg a Pesterzsébetet bemutató kiállítást az ottani helytörténeti múzeumban.

A kiállítás célja a két XX. kerület megismerkedése és további kapcsolatok, kulturális programok kidolgozása. A kiállításon táblókon mutattuk be a kerület múltját. Iskolák, templomok, jeles régi és újabb épületek, műalkotások, köztéri szobrok fotóit és egyéb információs anyagokat helyeztünk el a falakon és a vitrinekben. Elvittük Meszlényi Molnár János Pesterzsébeten, a Kossuth Lajos utcában látható, közkedvelt bronz Erzsébet királyné szobrának díjnyertes tervét, valamint a Pesterzsébetről készített makettet. A megnyitó előtt megtekintettük a helytörténeti állandó kiállítást Brigittenauról.

Bécs XX. kerületét Szent Brigittáról nevezték el. A brigittenai városháza épülete számos rokon vonást mutat a pesterzsébetivel. A vele szemben elhelyezkedő Szent Brigitta neogótikus templom tégláépülete, a mi szent Erzsébet templomunkat idézi.

Hasonlóság a két kerület Duna menti fekvése, elhelyezkedése. Erről bővebb információt kaphattunk a december 11-én, a Gaál Imre Galériában megnyílt kiállításon, ahol a bécsiek mutatkoztak be. A kiállítás-megnyitó vendégei voltak Brigittenau, Bécs XX. kerületének polgármestere, alpolgármesterei, a Brigittenau múzeumok igazgató professzora, a múzeum munkatársai, a kiállítás megalkotói, a bécsi kerületi múzeumok elnöke és jelen volt az osztrák követ. A vendégeket *D. Udvary Ildikó*, a Pesterzsébeti Múzeum igazgatója és *Komoróczy László* alpolgármester köszöntötte. Az osztrák vendégek közül *Elfride Faber* asszony magyarul olvasta fel kedves szavait. Kiemelte a két kerület fejlődésének, történetének hasonlóságait. Örömmel szólt a kapcsolat létrejöttéről, a folytatás szándékáról.

A kiállítás szemléletesen mutatja be Brigittenaut és különleges része az óriástérkép, amelyen a nevezetes épületeket, a bécsi Augarten híres gyárában készült porcelán-litopanis lámpákon mutatják be.

E kiállítással egyjeddőleg két kamarakiállítást is kínált a galéria. Pesterzsébet „Bontásra Ítéelve” címmel mutattuk be azokat a képeket, amelyeket a kerületiszanalások előtt, 1968-ban készítettek a régi épületekről és a pesterzsébeti városvédő csoport elnöke, *Árki Sándorné* adott át a múzeum részére, kezdeményezve ezen kiállítást. Bemutatásra került az 1864-ben épült Drasce-féle gubacsi téglagyár tervdokumentációja és bontási tervrajza. Helyére 1954-55. évben szocreál stílusban a Gubacsi lakótelep épült, fotókkal bemutatva. *Bertáné Varga Judit* helytörténeti szaktanácsadó, a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület ügyvezető elnöke megnyitójában méltatta a kiállítás fontosságát, érdekesen elemezve az épített környezet erőszakos megváltoztatásának nem kívánatos következményeit is.

A Galéria emeletén a Szent Erzsébet jubileumi év zárásaként „Árpád-házi Szent Erzsébet a művészetben” címmel állították ki a Csepel Galéria három művészenek munkáit: Pálffy Katalin Szent Erzsébet portróját és a Szent Erzsébet rózsája elnevezésű kétoldalas bronz plakettjét. (Ez utóbbi a Magyar Püspöki Kar Konferencia díja a karitatív munka elismerésére, évenként egy ízben.) Málik Irén textilművész Szent Erzsébet gobelinjét és Tóth Erzsébet iparművész Szent Erzsébet üvegablakát. Golarits István fotóművész az egész világot bejárta és összegyűjtötte a Szent Erzsébet témájú művészeti alkotások fotóit. A kiállításon látható Szent Erzsébet album is ezekkel a képekkel készült. A gyűjtemény kiegészült Prokopp Péter pap-festőművész három festményével (Szent István, továbbá két Szent Erzsébet kép). Tablók mutatják be Szent Erzsébet életrajzát képekkel és írásokkal, Pesterzsébet és Szent Erzsébet kapcsolatát. (A város névadója Erzsébet királyné, de 1932-1950 között elnevezését Árpád-házi Szent Erzsébetről Pestszenterzsébetre változtatták.)

A megnyitó zárásaként *D. Udvary Ildikó* – megemlékezve a pesterzsébeti városvédő csoport öt évvel ezelőtti megalakulásáról – „A Múzeum Pártolója” elismerő oklevelet és Pálffy Katalin „1207 Szent Erzsébet 2007” bronz plakettjét adta át *Árki Sándornénak, Kökény Sándornénak, Krassói Kornéliának, Nolipa Irmának és Kovencz Lászlónénak*. A népes megnyitó hangulata vidám, kedélyes volt. **(A kitüntetetteknek ez úton is gratulálunk és további eredményes munkát kívánunk! – a szerk.)**

Árki Sándorné

***A gyáralapító Zsolnay Vilmos dédunokája
Mattyasovszky-Zsolnay Tamás
Podmaniczky díjas
92 esztendő***

Meghitt családi körben köszöntöttük Fotós csoportbeli tagtársunkat 92 éves születésnapján, december 19-én. Barátságos Lónyai utcai lakásában rokonai, barátai tisztelői között igazi élményként elevenedett meg a múlt: ipartörténet, művészettörténet, építészettörténet és -feleségének családja révén- a hadtörténet!

A gyáralapító Zsolnay Vilmos dédunokája nyugalmazott gépészmérnök, és gyermekora óta fényképez, így a családi hagyományok ápolása örömteli kötelesség volt. Az épületkerámia kutatása közben elkötelezett városvédővé vált. A fotósok, városvédők, művészettörténészek, építészek munkáinak igazi katalizátora lett. Művészettörténész felesége, Dr Vécsey Esther ebben is igazi társ volt. Kiállítások, publikációk bizonyítják fáradhatatlan tevékenységét.

Az egyesület fotós csoportjában ismertem meg. Segítőkézsége, tiszteletreméltó embersége, szerénysége mindannyiunknak példa lehet.

A nagy Zsolnay könyv dedikálása közben is mesél a benne szereplő házokról, homlokzatokról, az érdekes kutatásokról és felfedezésekről. Egy egy képről érdekes történeteket tudhattunk meg.

Mindannyiunk nevében kívánom: Isten éltesse sokáig!

Roszinszky Bella

Jeles évfordulók**2008-ban is emlékezzünk meg a fontosabb eseményekről és neves személyekről!**

Száz éve, 1908. január 1-én indult a **Nyugat** szépirodalmi, művészeti és kritikai folyóirat. Kiadói az irodalompartolók, és a szerkesztők. 1929-ig a főszerkesztő Ignotus, majd Osváth Ernő. Később Móricz Zsigmond, Babits Mihály és Gellért Oszkár irányította. Híres szerkesztői közül néhány: Ady Endre, Balázs Béla, Juhász Gyula, Karinthy Frigyes, Kosztolányi Dezső, Krúdy Gyula, Szomory Dezső, Tóth Árpád, Szabó Lőrinc, Márai Sándor, Németh László, Jékely Zoltán, Weöres Sándor és sokan mások a három nemzedékből. (Megszűnt 1941-ben.)

Egyik alapítója Fenyő Miksa kritikus, szerkesztő, mint a Gyáriparosok Országos Szövetségének igazgatója támogatta és népszerűsítette (más nagyvállalkozók pl.: Kornfeld, és bankárok, Chorin is). A század első felének köztudottan legszínvonalasabb irodalmi folyóirata volt.

A szerkesztőség és kiadóhivatalok címei: II. Tudor u. 6, Mérleg u. 2. (Gresham-palota), Vilmos császár u. 34. (Bródy Zsigmond sajtócézar háza, a Neues Pester Journal is itt jelent meg) és a. Asztaltársaságok színhelyei: Newyork, és a Centrál kávéházak, ahova 1920-ban visszatértek.

A **jeles épületeket pedig Quittner Zsigmond építész tervezte**, aki 1857-1918 között alkotott (tavaly a kulturális örökségnapokon, a sétáim során meséltem is a bemutatott házairól és a 150. évfordulóról, most 90 éve, hogy nincs közöttünk.

- Bajcsy Zs. út 34. 1887-89-ben épült Bródy-ház
- Károlyi M. u. 9. Ullman-ház, benne a Centrál Kávéház 1887.
- Roosevelt tér Gresham-palota 1906. Egyik legszebb szecessziós épületünk. Tervezésében a két Vágó testvér József és László munkája is megmutatkozik. (Ennek a Mérleg u. oldalán volt Nagy Endre híres Pódium Kabaréja.)
- Erzsébet körút 6. Meteor Szálloda 1891-ben (Ady E. egyik törzshelye)
- Alkotmány u. 16. Magyar Újságíró Egylet bérháza 1889-90-ben szintén eklektikus stílusban készültek.
- Tudor u. 6. (ma Buday L. u.) Fenyő Miksának Ady 1907-ben Párizsból ide írt levelet.
- Erzsébet körút 9-11, New York-palota, épült 1891-94-ben, tervezte Hauszmann Alajos eklektikus stílusban.

A kávéházak közül még megemlítem az Andrássy úton a Japánt 45. sz., a Három Hollót 24. sz. és az Abbáziát 49. sz. az Oktogonnál, ahová nagy művészeink, költőink, íróink, mint szerkesztő urak is igen gyakran jártak és asztaltársaságukkal emelték a hely szellemét. (Andrássy úti sétáim során bővebben szoktam mesélni ezekről.)

Végül, Tóth Árpád (1886-1928) „Meddő órán” című versének néhány sorával búcsúzom, amit 1908-ban írt:

Magam vagyok
Nagyon.
Kicsordul a könnyem.
Hagyom.
Viaszos vászon az asztalomon
Faricskák lomhán egy dalon,
Vézna, szájalmas figura én.
S magam vagyok a föld kerekén.

Ugyancsak **100 éve, január 18-án** nyílt meg a budai vár két termében az **Erzsébet Királyné Emlékmúzeum**. Már nincs meg, az anyag egy része Gödöllőre került.

1908-ban szentesítette a király az állami munkástelepek építéséről szóló XXIX tc., mely alapján megindult a **Wekerle-telep építése** 472 ezer négyszögölön, Győry Ottmár kiviteli tervei szerint. Központi terének beépítését Koós Károly vezette. A házakat Wälder Gyula, Zrumeuczky Dezső, Schodits Lajos és Éberling Béla tervezte.

2008. január 16.

Összeállította: dr. Horváth

Péterné

UTAZÁSI AJÁNLATOK

Kalandozás Utazási Iroda, 1088 Budapest, Szentkirályi u. 5. Eng.sz.: U-307/2003

☎: 318-8064, fax: 317-1056, e-mail: kalandozas@axelero.hu www.kalandozatravel.hu

Donovaly – téli örömök	február 2., 9.	5.990.-
Busójárás Mohácson	február 3.	4.700.-
A Plitvicei tavak varázsa télen	február 8-10.	31.900.-
Dél-pest megyei érdekességek	február 16.	2.990.-
Hagyományos disznótoros Monoron	február 16., 23.	5.300.-
A vértés varázslatos világa	február 23.	3.250.-

Telefon, fax: 321-1696

OTP 11705008-20092737

Adószám:

19729224-1-42

e-mail: budapesti@varosvedo.hu

honlap: www.varosvedo.hu

Az Értesítő kiadását a Pannon támogatja

Lánczás Pallasz Athénéé Budán

Fotó: Tétényi Éva

Közeledik az adóbevallás ideje. Kérjük, aki teheti, rendelkezzen szja 1 %-val idén is a Budapesti Városvédő Egyesület javára! Aki már, vagy még nem adózik, biztassa ismerőseit, hogy érdemes a városvédőket támogatni. Köszönjük előre is!

Adószámunk: 19729224-1-42